І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 170. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 21-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1974 Ч. 170. VOL. LXXXI.

У СОВЄТСЬКІЙ КАТОРЗІ: ВАЛЕНТИН МОРОЗ ГОЛОДУЄ

ДЕНЬ ГОЛОДІВКИ

83

Комітет Українських Жіночих Організацій знову відбуде голодівку під Об'єднаними Націями

Ню Йорк. — Комітет Українських Жіночих Організацій Ню Йорку інформує, що в середу, 25-го вересня о год. 12-й тут розпічнеться черговa голодівка представниць жіночих організацій біля будинку Об'єднаних Націй. В голодівці візьмуть участь всі жіночі організації, які в той спосіб протестуватимуть проти переслідування і ув'язнювання українських діячів в Україні. Однак голодівка є в першу чергу виявом солідарности з Валентином Морозом і висловом обурення проти тиранського трактування його особи московським урядом і органами КГБ.

Голодівка закінчиться в неділю 29-го вересня о год. 12-й в полудне, а голодуючі жінки візьмуть участь у проестній кавалькаді авт і пізніше у великій демонстрації, що її організує Комітет Українсько Американських Організацій Великого Ню Йорку — Відділ УККА.

З'їзд українських комбатантів відбудеться у Філядельфії в жовтні

Філядельфія. — В днях 12-13 жовтня ц. р. відбудеться тут З'їзд колишніх українських вояків, сполучений із святкуванням 60-річчя легіону Українських Січових Стрільців. Програму загального комбатантського З'їзду, який вперше відбувся під час Першого СКВУ в Ню Йорку, підготовляє Координаційна Рада українських комбатантських організацій, чи пак II Відділ у Філядельфії. На тому широкому загальному З'їзді комбатантів-делегатів крайових організацій і членів всіх кол. військових формацій — одиноку промову на тему „Завдання колишніх українських вояків" виголосить ген.-шт. генерал Петро Самутин. На зустрічі комбатантів з нагоди 60-літнього ювілею УСС промовлятиме голова ОбВУА д-р Володимир Галан, Марта Кокольська співатиме українські стрілецькі пісні, Іван Керницький відчитає оповідання, але найбільшу ролу у мистецькій частині гратимуть молодечі організації — Пласт, СУМА, і ОДУМ, з яких кожна виступить з власною програмою. Загального вояцького з'їзду не слід утотожнювати з Делеґатським З'їздом ОбВУА, який відбудеться 29-го березня 1975 р. також у Філядельфії. Він матиме також ювілейний характер, бо ОбВУА засновано 3 жовтня 1949 р., отож кругло 25 років тому. На відзначування 60-тиріччя Українського Січового Стрілецтва призначено цілий рік — від 10 вересня 1974 до 10 вересня 1975. Над цими справами нараджувалася в суботу 14 вересня ц. р. у Філядельфії Головна Управа ОбВУА під проводом свого голови д-ра В. Галана. Після тієї наради відбулося засідання Дирекції Видавничої Кооперативи „Червоної Калини" у справі найближчих її книжкових видань.

П'ятнадцять мільйонів шкільних підручників для України російською мовою

Київ. — Орган міністерства культури УССР та республіканського комітету профспілки працівників культури „Культура і Життя" з 26-го серпня ц.р., інформуючи читачів про „мільйонні тиражі" шкільних підручників, пише: „Видавництва республіки завершили випуск підручників для масових шкіл. Як повідомили в Державному комітеті Ради Міністрів УССР у справах видавництв, поліграфії і книжкової торгівлі, книготоргуючим організаціям здано всі заплановані раніше 114 назв книг тиражем близько 34,5 мільйона примірників. З Російської Федерації, — пише газета, — для шкіл республіки (тобто України") з російською мовою викладання надійшло більше як 15 мільйонів примірників підручників".

Польські вчителі ідуть до Києва вчитись... російської мови

Київ. — Московська газета „Правда" з 15 вересня інформує, що „ в педагогічнім інституті ім. Горкого відбулась зустріч професорсько-викладацького колективу з незвичайною групою студентів, яких тільки що прийнято на новий, десятий за рахунком, факультет вуза. Його відкрито спеціяльно для післанців Польської Народної Республіки — 150 викладачів шкіл, які приїхали до Києва для поглиблення і удосконалення своїх знань російської мови. Вони не тільки будуть опоновувати знання, а й познайомляться з системою виховання й освіти в СССР".

Як видно, в українській столиці пляново русифікують не тільки українців, а також й поляків.

БОРГОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УНС ВИКЛИКАЮТЬ НАЙШИРШЕ ЗАЦІКАВЛЕННЯ

Джерзі Ситі. — „Досі ми були свідками великих зрушень нашої громади, що їх викликали замітніші події в нашому житті, але це були головно події національно-культурного порядку, як здвигнення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні чи встановлення українських студій в Гарвардському університеті. Тепер ми є свідками подібного зрушення, але цим разом фінансово - інвестиційного порядку, що їх викликало повідомлення Українського Народного Союзу про випуск т. зв. боргових зобов'язань для покриття коштів будови 15-поверхової Української Будівлі УНСоюзу та які члени УНСоюзу можуть набувати на вісім відсотків прибутку на протяг п'ять років часу" — твердить головний касир УНС мгр Уляна Дячук на підставі дотеперішніх зголошень тих, що бажали б набути ці боргові зобов'язання, гарантовані УНСоюзом. Згідно з твердженням пані Дячук, такі замовлення надходять з кожним днем у більшій кількості. Замовлення надходять на боргові зобов'язання на суму від одної до двадцяти і більше тисяч долярів. Як уже інформовано, УНСоюз та його допоміжна Корпорація Дому УНС заплянували випустити цих боргових зобов'язань на загальну суму вісім з половиною мільйона долярів, щоб ними заступити заборгування в банках та замість платити відсотки банкам, виплачувати їх тим своїм членам, які набудуть ці боргові зобов'язання. Як уже інформовано, відсотки від боргових зобов'язань до п'ять тисяч долярів виплачуватиметься два рази річно, а відсотки від цих зобов'язань на п'ять і більше тисяч долярів виплачуватиметься квартально, себто чотири рази річно.

Для вигоди зацікавлених цими борговими зобов'язаннями, на іншому місці в цьому числі „Свободи" і англомовного „Українського Тижневика" подані формулярі замовлень.

Українська частина могутньої панорами світової метрополії над Гудсоном: 15-поверхова Українська Будівля УНСоюзу та 22-поверховий житловий будинок у віданні УНСоюзу (зазначені на фото круглими білими цятками). Цю фотознімку, виконану реклямовою фірмою „Тризуб", яку очолює всч. Іван А. Ропке, член УНСоюзу (Trident Advertising, 22 Fairview Ave. Closter, N.J., 07624, Rev. John A. Ropke, pres.) поміщують тепер часто різні американські публікації Ню Джерзі і Ню Йорку. Інвестиції членів УНС в Українську Будівлю УНС можна вважати рівночасно інвестицією в цю світову метрополію Ню Йорку-Ню Джерзі

Ричард Ніксон одержав формальний виклик свідчити в суді

Сан Клементе, Каліфорнія. — У четвер, 19-го вересня, колишній президент Ніксон одержав від спеціяльного прокуратора Леона Яворського формальний виклик свідчити на судовій розправі над Джоном Ерліхманом і 5-ма іншими колишніми дорадниками Ніксона, яка розпочнеться 1-го жовтня ц.р. Це вже третій формальний виклик, виданий Р. Ніксонові, бо в кінці серпня він одержав виклик від адвоката Джона Ерліхмана, колишнього головного дорадника Білого Дому для внутрішніх справ, якому, як і цим п'ятьом іншим особам, закидається причетність до спроб затаїти Вотерґейтську аферу. Другий виклик був зв'язаний з клопотанням групи людей, які твердять, що їхні громадянські права були нарушені, коли в жовтні 1971-го року дорадники тодішнього президента Ніксона не допустили їх на публічне віче, на якому промовляли Ричард Ніксон і пастор Ґреґем.

Прокуратор Яворський видав виклик Ніксонові після того, як адвокати Ерліхмана, Г.Р. Галдемана, Джона Мічелла та 3-ох інших осіб категорично вимагали, щоб колишній президент особисто явився в суді, щоб посвідчити автентичність 33-ох магнетофонних записів, які будуть вживані як докази під час судової розправи. Не знати чи Ричард Ніксон явиться на цій судовій розправі, бо може покликуватися на поганий стан його здоров'я та на принцип „президентського привілею", як це зробив відносно судового виклику тієї групи людей, яка твердить, що не була допущена на публічне віче в 1971 році. Адвокати Р. Ніксона тоді твердили, що це віче відбулося тоді як він ще був президентом і тому навіть і тепер не мусить оприлюднювати „довірочних інформацій". Крім того твердили, що він тяжко хворий на недугу запалення жил.

Сенат проголосував негайну підвишку платень федеральних службовців

Вашингтон. — У четвер, 19-го вересня, Сенат 64-ма голосами проти 35-ох проголосував відкинути пропозицію президента Форда, щоб 5.52 відсоткові підвишки в заробітних платнях 3.6 мільйона федеральних службовців були відложені до січня наступного року. Таким чином підвишки ввійдуть в життя 1-го жовтня, як і було раніше заплянoвано. Президент Форд старався переконати законодавців, що відложення підвишки на три місяці заощадить федеральному урядові 700 мільйонів долярів, а це дуже допоможе в боротьбі з інфляцією.

Президент і державний секретар інформували законодавців

Вашингтон. — В наслідок контроверсії, яка виринула відносно здогадної прихованої діяльности Центральної Розвідчої Агенції проти колишнього марксистського президента Чіле Сальвадора Альєнде, президент Джералд Форд і державний секретар Генрі Кіссінджер у четвер, 19-го вересня, відбули закриту нараду з 9-ма чільними членами Конґресу, під час якої обговорено в загальному діяльність „Сі-Ай-Ей".

Білий Дім відмовився подати подробиці цієї наради, а заступник пресового секретаря Джон Гюшен тільки повідомив, що обговорювано проблеми нагляду виконавчою та законодавчою частинами федерального уряду над розвідчою діяльністю. В той самий день республіканські сенатори Ловелл Вайкер із Коннектикату та Говард Бейкер з Теннесі внесли законопроєкт, який пропонує створити спільну комісію обох Палат Конґресу, яка наглядала б над діяльністю „Сі-Ай-Ей" та інших розвідчих чинників.

ТАСС заперечує існування воєнних морських баз СССР на Індійському океані

Москва. — Пресове аґенство ТАСС, покликаючись на Іракські інформації, цілковито заперечило наявність воєнно-морських баз СССР на Індійському океані, а поширювані про це вістки назвала „чистісінькою вигадкою". Идеться про воєнно-морські бази СССР у порті Умм-Каср в Іраку і Сомалі. ТАСС обвинувачує Пентаґон за поширювання цих вісток, мовляв, він „бажає виправдати наявність таких баз ЗСА на островах Дієґо Гарсія в Індійському океані". Знаючи про те що при теперішніх технічних спроможностях тяжко закрити присутність совєтських кораблів у водах Індійського океану, Москва такої наявности незаперечує, але тільки каже, що Совєтський Союз вдержує „дружні відносини" з поодинокими країнами в цьому просторі і тому кораблі СССР „складають візити" у портах заприязнених країн.

ГЕНЕРАЛ ГЕЙҐ ЗАПЕРЕЧУЄ ПРИЧЕТНІСТЬ ДО ПОМИЛУВАННЯ Р. НІКСОНА

Вашингтон. — Генерал Александер Гейґ, дотеперішній шеф персоналу Білого Дому, який незабаром перебере пост головнокомандуючого військами НАТО, у вівторок, 17-го вересня, заперечив поширені чутки, що він переконував президента Форда надати Ричардові Ніксонові повне помилування з огляду на „критичний стан здоров'я" колишнього президента.

Г. КІССІНДЖЕР ЗАПОВІДАЄ ПОШИРЕННЯ АМЕРИКАНСЬКО-СОВЄТСЬКОЇ СПІВПРАЦІ

Вашингтон. — Зменшення напруження між ЗСА та СССР уможливить поширити співпрацю між цими двома найбільшими потугами світу на відтинку харчів, пального та довкілля — заявив державний секретар ЗСА Г. Кіссінджер, складаючи 19-го вересня свідчення перед Сенатською комісією для закордонних справ. Маючи на увазі таку співпрацю, Г. Кіссінджер боронив політику попереднього президента Р. Ніксона і теперішню політику нового президента Форда, коли йдеться про відносини між ЗСА та СССР. Засадничо, однак, довга декларація Кіссінджера не внесла нічого нового для кращого насвітлення американсько - совєтських взаємин, а була тільки повторенням його вже досить добре відомої „філософії детанту". Одиноким цікавішим пунктом у декларації Кіссінджера було наголошення надії на „гуманність" совєтського режиму у його практичній політиці, що, мовляв, повинно наступити з поглибленням відпруження на міжнародній арені.

Згідно з заявою Кіссінджера, „ми не можемо надіятися на відпруження у міжнародних взаєминах, чи досягнути триваліщу і стійкішу міжнародну систему, якщо дві найсильніші атомові потуги будуть продовжувати без обмежень перегони у стратегічному зброєнні. З цих міркувань, можливо найважливішою складовою частиною нашої політики супроти Совєтського Союзу є намагання добитися обмеження суперництва у стратегічній зброї... Совєтський Союз мусить усвідомити собі, що його відносини із З'єднаними Стейтами в цілому будуть у меншій мірі тривалі, якщо буде продовжуватися намагання досягнути стратегічний баланс на базі необмежених конкуруючих програм... Ми устійнили, що стабільність вимагає наявности стратегічних сил, які були б невразливі на напад, у висліді чого була б усунена заохота для будь-якої сторони першій починати напад. Дійсність підтвердила цю доктрину".

Стан рівноваги на відтинку стратегічних збройних сил ЗСА та СССР повинні узгіднити та закріпити в ході переговорів про обмеження стратегічного зброєння (САЛТ), які якраз тепер відновлено у Женеві, „САЛТ є одним із засобів, з допомогою якого ми і совєтський Союз можуть скріпити стан рівноваги, встановляючи взаємні обмеження наших стосовних збройних сил і досягаючи постепенно порозуміння щодо доктринальних передумов, які лягли б в основу розвитку атомової зброї" — заявив Г. Кіссінджер. Коли йдеться про САЛТ, то „в американському розумінні, це є засіб досягнути стан стратегічної рівноваги шляхом іншим як перегони у зброєнні".

Г. Кіссінджер визначив також чотири засадничі цілі, які на цьому відтинку поставила перед собою американська зовнішня політика. Ці цілі такі:

1. Зломати розмах щораз то зростаючого рівня зброєння;

2. Контролювати специфічні квалітативні аспекти, зокрема МІРВ (багатозарядні міжконтинентальні ракети);

3. Стримати розмах встановлювання нових родів зброї;

4. Досягнути, в кінцевому ефекті, обмеження рівня збройних сил.

Мета теперішніх переговорів у Женеві — досягнути погодження і підписати договір на час 10 років, період в оцінці американських військових спеціялістів достатній для того, щоб не допустити до збільшення переваги однієї зі сторін і одночасно забезпечити обмеження стратегічної зброї. Як заявив Кіссінджер, дотеперішні договори на короткий час умо-

(Закінчення на стор. 3-ій)

„ВЕСЕЛЦІ" СПОВНИЛОСЯ 20 РОКІВ

— Вересневе число „Веселки", що появилося в багатій гамі кольорів пізнього літа й ранньої осени, присвячене 20-літтю журналу, якого перше число вийшло 15-го вересня 1954 р. Цю подію відзначають дві статейки — редакційна („Веселці двадцять років") і довголітнього співробітника журналу проф. Володимира Мацькова („Двадцять років тому"), та вірш „Вже Веселці двадцять літ!" Ці ювілейні матеріяли прикрашені факсіміле заголовної сторінки першого числа журналу, таблью обкладинок деяких його річників і фотами людей, завдяки яким постала й виходить „Веселка" — її основників, редакторів, співробітників - авторів, ілюстраторів, композиторів, дорадників, адміністраційного й технічно - друкарського секторів. Вміщено тут також повідомлення про нагороду, яку цього року отримала „Веселка" на американській мистецькій виставці на Флориді й голоси сторонніх людей про журнал.

Проф. Володимир Барагура, який був „Духовим батьком" журналу „Веселка" та оголює її Редакційну Колегію від погатку її появи.

Окрема група матеріялів присвячена початкові навчального року — поворотові дітей з вакацій до садочка й школи, вірш Р. Завадовича „До садочка діти йдуть" — ілюстрація ЕКА, того ж автора „Школярський марш" і А. Коссовської „До школи!". З тією групою матеріялів тісно пов'язана оповідь Г. Черінь „Що то рідна мова".

Сезонові матеріяли відображують оценки з дитячого життя восени — „Дощик" Роляника (ілюстрація Ю. Козака), грибозбір („Воровик" К. Перелісної, іл. Н. Мриц), зривання винограду („Діти люблять виноград" Роляника, іл. М. Бутовича), зустріч із лісовими звірятами („Ми ходили по ліску" — Роляник-ЕКО).

З серійних матеріялів вміщено пригоди Гоци Драли, ґномика й їхніх лісових друзів з грибом (Р. Завадович-П. Холодний), а Богдан — січовий стрілець тим разом дивує команданта батерії цільністю стріляння з гармати.

З довших оповідань, що друкуються з продовженням малі читачі довідаються про пригоду ляльки Мелі з песиком Буриком (М. Угорчак-Н. Мриц) і зустріч Лисички-Сестрички (О. Білоусенко-М. Михалевич) з їжаком і цапом.

Темою вступної ілюстрації І. Бориковича є перший день навчання у лісовій школі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31 1918

P.O. Box 346 Jersey City N.J 07303

Без змін

Перший публічний виступ президента Форда на міжнародній арені з нагоди відкриття 29-ої Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй в Ню Йорку, кинув дещо світла на шлях, що ним плянує йти новий американський Уряд, коли йдеться про американську зовнішню політику. Відразу треба відзначити, що фактично маємо справу з дуже навіть докладним продовжуванням зовнішньої політики ЗСА по напрямних, визначених попередником президента Форда, президентом Ніксоном. Провідною ідеєю цієї політики будуть і надалі „пертрактації замість конфронтацій" з наголосом на якнайширше співробітництво між усіми державами світу, а в першій мірі з СССР.

Вислів цьому дав президент Форд, промовляючи на Генеральній Асамблеї ОН і „поновляючи" мандат від „американського народу", що ЗСА будуть продовжувати „змагатися за більш стабільний і погоджено діючий світ". Президент Форд відзначив, наче повторяючи слова свого попередника, що „в атомовій добі немає раціональної альтернативи до погодження на взаємну повздержливість між З'єднаними Стейтами і Совєтським Союзом — двома державами, які мають силу знищити людство". Крім американсько - совєтської співпраці, ЗСА намагатимуться втримувати найкращі взаємини зі своїми „традиційними приятелями і союзниками в Европі, Азії і Латинській Америці" в загальному пляні „зустріти нові виклики у світі, що скоро міняється". Добросусідські взаємини ЗСА втримуватимуть також і з комуністичним Китаєм.

Найважливішим елементом у промові президента Форда була його спроба уточнити рямки міжнародної співпраці політичної й економічної, виходячи із засади, що „ні одна окрема держава, ні одна група держав, ні одна організація, не можуть вив'язатися з завдання, перед якими знаходиться спільність держав. Ми мусимо діяти у згоді між собою. Прогрес на шляху до кращого світу прийде у висліді спільного зусилля на всьому засягу двобічних і багатобічних взаємин".

Президент Форд не зупинявся над специфічними аспектами американської зовнішньої політики. Це зробить, як заповів Президент, у найближчому часі державний секретар Г. Кіссінджер. Все таки промова президента Форда на форум ОН показала, що зовнішня політика ЗСА плянується без будь-яких основніших змін.

Скажіть свою думку

Наша українська громада в Америці, як і кожна інша етнічна група в цій країні, силою факту і обставин чи не найбільше відстає в справах публічної опінії. Це цілком зрозуміле. Ми ж не розпоряджаємо ні масовими засобами швидкої інформації, ні відповідними фондами, ні установами для „міряння" публічної опінії типу Інституту Ґеллупа, чи подібними можливостями. Тим не менше, деякими з цих можливостей ми у відповідній мірі таки розпоряджаємо, але — превеликий жаль — ми їх далеко не використовуємо, а не використовуємо тому, бо не вміємо. Це дістється з великою шкодою для громади і її розвитку.

Очевидно, що до найбільших виразників публічної опінії належить вільна преса. Багатющий досвід редакції „Свободи" може кинути на цю справу деяке світло.

Серед багатьох наших навіть провідних діячів прийнявся наскрізь неоправданий пересуд, мовляв, „Свобода" контроверсійних матеріялів не друкує. Нічого подібного! Кожне число „Свободи" цей пересуд заперечує. На її бо обмежених сторінках друкуються матеріяли авторів навіть найбільш суперечних поглядів, друкуються матеріяли авторів дослівно всіх наших політичних чи віровизнаневих угрупувань, з одною тільки передумовою: ці матеріяли повинні надаватися до друку. І знову, на превеликий жаль, можемо ствердити, що абсолютну більшість неприйнятих до друку матеріялів відкинено не з уваги на їх „контроверсійний зміст", але головно з уваги на їх лайливо - обидну форму. Абсолютна більшість наших полемічних авторів велику частину, якщо не більшість свого полемічного елаборату, заповнюють всілякими обвинуваченнями проти своїх суперників, відмовляють їм чести, патріотизму, закидують їм всілякі первородні гріхи, докладаючи всіх сил не на те, щоб розправитись з їхніми твердженнями чи тезами, але щоб їх особисто компромітувати. Ясно, що такі матеріяли не надаються до друку, бо вони не є жадною публічною опінією.

Другим нашим поважним прогріхом в полеміці є якась майже пристрасть починати розправу із своїм суперником, якщо не від Трипільської культури, то щонайменше від Володимира Великого. Замість кількома реченнями одній опінії протиставити свою, виписується довжелезні елаборати, в яких заторкується ще багато інших справ, що не мають відношення до дебатованої проблеми.

Усе це ще тільки до безконечности збільшує наші — як кажуть — незалежні від нас труднощі у віддзеркалюванні публічної опінії з великою шкодою для нашої громади та її розвитку.

Очевидно, що трапляються дуже добрі „голоси читачів", „листи до редакції", чи інші полемічні матеріяли, але вони у великій меншості і далеко не відносяться до всіх тих справ загального громадського порядку, щодо яких публічна опінія не тільки побажана, але й конечна.

Яка Ваша думка? Громада хоче й повинна її знати, але скажіть кількома реченнями і до теми, не відмовляючи чести інакшемислячим.

Совєтська інтерпретація уступлення Р. Ніксона

Москва. — Газета „Правда" з 13 вересня опублікувала коментар Г. Шахназарова „Нестійкість політичної системи імперіялізму". У цій статті, присвяченій „загальній кризі капіталізму" і „кризовим явищам в економіці і політиці капіталізму", автор коментує уступлення з посту президента ЗСА Ричарда Ніксона. В оцінці совєтського автора, це сталось наслідком „загострення боротьби в рядах правлячої кляси", яка „завершилася безприкладним в американській політичній практиці усуненням президента". Г. Шахназаров твердить, що „все, що сталось, а передовсім конфлікт між президентом і конґресом, засвідчує про кризу політичної системи ЗСА в цілому, бо знак питання поставлено під один з її угольних принципів, як врешті і всієї буржуазної демократії, — розподілу (чи рівноваги) законодавчої, виконної і суддейської влади".

К. Крупський

НОВИЙ НАЦІОНАЛІЗМ У СССР

II

Ми передали тільки частину змісту із вступу цінної дослідчо - наукової статті проф. Раковської - Гармстон, а варто було б перекласти її статтю в цілості на українську мову. Стаття написана стисло і є пов'язана в одну гармонійну цілість, хоч у ній порушуються соціополітичні, економічні та ідеологічні аспекти совєтської системи. Цитати окремих місць статті хоч не дадуть нашому читачеві усієї заокругленої уяви про гармонійність цілости її, проте наведемо деякі місця із статті, а головно ті, що в них мова про націоналізм в Україні.

Після наведеної дефініції про націоналізм авторка вмістила статистичну таблицю, яка показує економічний ріст і рівень розвитку п'ятнадцяти совєтських республік. В першій колонці таблиці поданий зріст брутто продукту у відсотках, базованих на брутто продукті з 1913 р. В другій колонці поданий коефіцієнт розвитку. Тут Україна, після Латвії, Естонії і РСФСР, займає четверте місце. Як джерело статистичної таблиці, подана наукова праця московського науковця К. Вермішева „Про рівень економічного розвитку Совєтських Республік", 1970 р.

Безперечно, розвиток показний, одначе авторка наводить його з метою доказу того, що економічні досягнення не вбивають національного почуття серед народів совєтської імперії, як того сподівалися ті, що хотіли використати той розвиток, як один із засобів для створення з різних народів совєтської імперії одного „совєтського народу". Навпаки, на ділі виявляється, що економічний поступ стає поштовхом для зросту націоналізму в окремих республіках, бо у кожному з тих народів утворилась еліта, яка часто навіть з егоїстичних мотивів, тобто в імені задержання керівних позицій, захищає інтереси даної республіки, домагаючись від союзних чинників більшого капіталовкладання в індустріяльний розвиток, у шкільництво та інші ділянки своєї республіки.

Часто - густо еліта окремих республік через вироблений уже спосіб маневрування, як, наприклад, бльокування, зволікання та різне утруднення виконання якогось пляну, примушує всесоюзні чинники йти на певні поступки. Для підтвердження цього факту, авторка наводить конкретні випадки, які мали місце також в Україні.

В українській пресі на еміграції не раз вказується на загрозу винародовлення українського населення через плянову русифікацію, що між іншим включає такі загрозливі методи, як вимішування народів, будова індустріяльних комплексів-велетнів, які часто затирають етнографічні кордони, посилюють урбанізацію та сприяють вимішуванню народів СССР, бо, як відомо, міста в Україні зростають коштом чужого, а головно, російського елементу. І тут знову стається щось непередбачене пляновиками: їхня метода зроджує небажане для них явище — антагонізм до росіян і зміцнює націоналізм серед українського населення.

На вступі підрозділу статті „Новий націоналізм", авторка ставить питання про те, що тепер легко запримічується у совєтській спільноті, в якій партія екстенсивно зайнята мобілізацією населення з метою зрівняти всі національності, щоб таким чином добитися інтернаціоналізації тих народів. Відповідаючи на це питання, вона каже, що тепер легко запримітити спротив тих народів проти мовної і культурної асиміляції, який залишається сильним і є навіть з помітною тенденцією в напрямку продовжування і зміцнювання вірности етнічним традиціям, не зважаючи на асиміляційний тиск з Москви.

Невдачу урядової політики осягнути зрівняння треба завдячувати відновленій і посиленій появі національний почувань, базованих на відчутті дійсної (і уявної) дискримінації, як також на самому факті існування цієї особливої вимоги Москви. Виходить, що зудар таких позицій з традиційними етнічними антагонізмами і бажанням народів зберегти окремі культурні спадщини створює базу для росту порівняльно нового націоналізму. Такий націоналізм існує в Совєтському Союзі, і про те, що він набирає нових форм, признався у грудні 1972 р., не хто інший, як сам генеральний секретар Брежнєв у його святковій промові з нагоди 50-ліття створення Совєтського Союзу.

Про це Брежнєв між іншим сказав: „Національні взаємини є реальністю навіть в дозрілій спільноті соціялізму, бо вона постійно розвивається та ставить нові проблеми і завдання... Вкінці перед нашою союзною країною стоять об'єктивні проблеми, а саме: як знайти найкращі дороги для розвитку окремих народів і національностей, щоб в якнайбільш правильній комбінації погодити інтереси кожного із них з інтересами совєтського народу в цілому". (Москва, „Правда" з 22. XII. 1972).

Авторка вказує, що проблеми зрівняння позему поодиноких національних меншин залишаються нерозв'язаними. Судячи із посиленої уваги, присвяченої націоналістичним маніфестаціям у цілому ряді партійних ідеологічних конференцій, що відбувалися на керівному рівні різних республік на протязі шістьох місяців після промови Брежнєва, можемо твердити, що те все є незаперечний доказ росту національної свідомости серед народів Совєтського Союзу, в значній мірі поштовхом до чого є також ті зовсім нерозв'язані справи.

Звітуючи про ті конференції, совєтська преса посередньо або не посередньо п'ятнувала місцевих націоналістів, як „залишки" традиційної культурної форми, як економічні „льокалізми" і „парохіялізми, споріднені з націоналізмом", як „шовінізм", „національне вузькодумання" і прямо „націоналізм".

На основі наведених фактів стає виразним те, що серед совєтської спільноти існує сильне напруження, яке має тенденцію виявляти себе в націоналістичних формах. Щобільше, як вже вказувалось, той націоналізм є нових форм. І хоч совєтське соціялістичне обслідування, переведене в ранніх 1960-их роках, виявляло те, що „націоналістичні упередження", в загальному, менше проявлялись серед міського населення, то вони, тобто націоналістичні вияви серед міського населення, переважали якраз серед професіоналістів та інтелектуалістів, серед яких чимало молоді й високоосвічених людей. Можливо, що поштовхом до вияву цих почувань було частинно відображення конкуренції за посади.

Однак, у загальному маємо справу з націоналізмом, який своїми напрямками, а радше походженням, сягає минувшини, а тепер посилюється умовинами, які постають у змаганні модернізації і мобілізації совєтської спільноти.

Є три важливі чинники, які лежать в основі появи нової націоналістичної форми в совєтській державі: 1) формація тубільчих модерних еліт, які шукають джерел леґітимности в їхній унікальній національній спадщині через встановлення зв'язку кожна з її національною групою; 2) існування союзної системи, яка вимагає політично - адміністративних апаратів, за посередництвом яких ті еліти національних меншин є спроможні діяти в інтересі тих національних меншин та їхніх цілей; 3) продовжувана політична, економічна і культурна геґемонія, якою втішаються росіяни і нарешті їх національний шовінізм, який вони виявляють супроти національних меншостей.

Авторка ширше аналізує вищенаведені чинники і при тому описує, як зростають ті національні еліти, після того подає такий же опис російської гегемонії. Вона влучно характеризує шовінізм росіян, які під плащиком марксизму - ленінізму накидають народам, що мають свої національні культури, російську мову і культуру. Це російське верховодство і шовінізм тепер зустрічаються із чимраз більше зростаючим опором збоку союзних республік, а також від менших народів, заохочених кожним успіхом тих сильніших. Під цим оглядом вже помітна деяка солідарність національних меншин у боротьбі за більші права у т. зв. союзі, який на ділі є тільки продовженням імперії російських царів, про що ми, українці, добре знаємо, але нас тішить те, що тепер про ці справи починають довідуватись і ті, для яких Совєтський Союз є точнісінько рівнозначним Росії.

В. Гут Кульчицький

ДЕТАНТ У ДІЇ

Закінчуючи своє інтерв'ю, обширна інтерпретація та виїмки якого появилися у „Ню Йорк Таймсі" з 25 серпня ц. р., канцлер Західньої Німеччини Гельмут Шмідт поставив багатомовне твердження. Перераховуючи для американського журналіста причини, які сьогодні дуже утруднюють здійснення федерації Европи, останньою подав він таку причину: „І немає тієї загрози на обрії, яку ми (европейці — ВГК) мали у п'ятдесятих роках, коли була та пресія з боку Совєтського Союзу. Ми живемо в добі детанту. І це дійсно детант. Тепер світ далеко менше небезпечний як той, що був у часі кубинської ракетної і берлінської криз. Ми вже мали досить того. Загроза зникла; принаймні — зменшилася".

Чи дійсно загроза зі сторони Совєтського Союзу зникла, чи принаймні зменшилася, це річ дискусійна. Не дискусійним однак є факт, що так думає канцлер однієї з провідних держав Західньої Европи і, правдоподібно, він висловлює переконання діячів інших західньоевропейських країн. І на нашу думку це і є чи не одне з найважливіших досягнень Совєтського Союзу.

Відомий колюмніст С. Л. Солцберґер, який постійно тримає палець на живчику світових подій, пише у статті: „Скажене мед-вино Понту" („Ню Йорк Таймс", 18 серпня) про те, що він поїхав до Трабзон, турецького міста, недалеко кордону СССР, щоб „... дізнатися, чи люди бояться, що сусідня Росія... може... напасти, використовуючи замішання, викликане кипрською кризою". Результати поїздки виявилися дуже повчальні. Не тільки „... мешканці у тій околиці менше турбувалися безпосередністю потенційної російської загрози, як успадкованою старою сваркою з греками", та й взагалі „турків, виглядає, не турбує совєтська небезпека".

С. Л. Солцберґер, очевидно, не старався розвідати, чи така постава турків була зумовлена в якійнебудь мірі атмосферою детанту. Взявши ж до уваги згадане переконання канцлера Г. Шмідта, можна зробити досить правдоподібне припущення, що принаймні на рішення турецького проводу та атмосфера мала поважний вплив.

Та у кипрській кризі можна віднайти вплив детанту ще і в іншому напрямі. Перенаголошуванням зовнішньої небезпеки, яку нібито зовсім усунув, чи хоч би тільки зменшив детант, відсунуто у тінь існування внутрішню небезпеку для кожної країни, а тим самим і для цілости. Це відсунення віддзеркалюється промовисто у зникненні поняття „п'ята колона", яке було у широкому вжитку в часі „холодної війни".

Чи дійсно з появою детанту небезпека від „п'ятих колон" зникла? Позитивну відповідь на це питання наводять на розум популярні тепер вишукування аналогій між нинішньою світовою ситуацією і минулими, особливо 19-им, століттями. З позитивної відповіді випливає тенденція дивитися на „малі війни", як на дійсно малі війни, а не як на дрібні відтинки великого світового фронту. В обох випадках виеліміновується п'яті колони" як фактор. Таке розуміння помилкове, бо „п'яті колони", хоч про них нині і не говориться, існують і діють і тим самим роблять аналогії з минулим - викривлюванням сучасних світових „реалітетів".

Загально відомі факти про початок кипрської кризи відносно прості. Група кипрських греків, яка хотіла прилучити острів до Греції, підсилена старшинами, присланими тодішнім диктатором Греції Іоаннідесом, повалила уряд архиєпископа Макаріоса, який хотів утримати Кипр самостійним. Туреччина, стурбована долею турецької меншости, зробила інвазію і скоро захопила більше як одну третю острова. Та за тими відомими фактами є багато невідомого.

Москва висунула твердження, що то „певні круги НАТО" спричинили кипрську кризу, натякаючи тим самим, що треба шукати позакулісові сили, які були дійсними спричинниками кризи. Немає у нас певних даних, але дрібні окрушини, що їх можна визбирати з різних звідомлень і коментарів, та знання метод дії теперішніх володарів Кремля, дозволяють припускати, що московське обвинувачення НАТО — це застосування старої тактики „лови злодія".

С. Л. Солцберґер у згадуваній статті каже, що „кипрська турецька меншість... протягом довшого часу була погано трактована архиєпископом Макаріосом і неофіційними групами грецьких кипріяців." Тиждень пізніше, у статті з Істамбулу про ролю армії у політичному житті Туреччини, він пише, що, коли у останніх виборах пром'єром став Есевіт, то „офіцери спочатку були затривожені бистромовним малим прем'єром, якого уважали крайнім ліваком." („Ню Йорк Таймс", 28 серпня). В інтерв'ю з Генрі Таска, колишнім американським амбасадором у Греції, що було поміщене у „Нюз Вік-у" з 2 вересня, є два цікаві питання. Перше: „Багато людей, здається, вірять, що Центральна Розвідча Агенція (Сі Ай Ей) контролювала

(Закінчення на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

СЕРДЕШНІ СПРАВИ

Знаходжу в цьому велику приємність та відраду погуторити собі час-від-часу з моїм львівським земляком, паном Осипом (друзі, приятелі звуть його по-львівському „пан Юзьо".) З фаху чи професії, пан Осип спеціялізується в кравецтві, але, якби так додати йому докторат, чи навіть титул магістра, він міг би цілком успішно виступати політичним коментатором на наших радіопрограмах, або й писати статті до преси з обсягу філософії, соціології, психотерапії і тому подібне.

— Ви мені скажіть, — спитав мене недавно, [illegible] „Діядемом", пан Осип, чим різняться українці від американців?

— То ви мені скажіть — чим, пане Осипе. Я дуже цікавий знати.

— Проста справа: американці ходять до психіятрів, а українці до кардіологів, — то значить, до спеціялістів від серця, — пояснив мій земляк. — Ой, багато біди-лиха наробило нам наше серце! Через нього не один добрий українець-патріот опинився в Бавнд Бруку! Я гадаю, що треба було якось інакше розпорядитися, коли ми вицофувались на еміграцію: серце треба було залишити вдома, в Україні, а сюди привезти великий баламут на доляри.

Пан Осип, що сам поважно хворів, з великою вдячністю згадує свого лікаря, знаного та популярного в нашій Метрополії спеціяліста від серця, який в критичному моменті подав йому, п. Осипові, спасенну руку.

— Це ласка Божа, — зітхнув, — що ми маємо в Ню Йорку доктора Юлька! Він не тільки знаходить час ходити на проби до хору „Думка", але й рятує життя людям! А, от, не було його тоді, на Кобзярівці, та й не стало нашого коханого інженерка, земля йому пером.

Тут ми обидва зідхнули, згадуючи світлу пам'ять недавно й передчасно померлого інж. Івана Вітоняка, вірного сина Гуцулії, довголітнього лісмайстра ОВУЛІД-у, великого приятеля дітей і всього рослинного та звіринного світу, за яким, як сказав п. Кобзяр, навіть риби тужать в річці Скорарі, хоч і він, Покійний, знаменитий рибалка, ніколи їм спокою не давав, та й навіть віддав Богові духа з вудкою в руках, ніби вояк на фронті, з карабіном...

— Еге! Жаль нашого дорогого інженера Вітоняка! Не діждався, сердешний, 60-річчя Українських Січових Стрільців, хоч і сам був, як казали, наймолодшим Усусом...

— Не тільки не діждався того ювілею, але й одного гуцульського весілля, на котре ми обидва були запрошені, — підхопив земляк, уже веселішим тоном. — А знаєте, що я вам скажу?.. Слава Богу, що якось, потроху, перевалилися ці похорони, а почалися ювілеї та й весілля. Не можна ж так, без кінця, тужити і співати „Вічная Пам'ять"!

кер.

Леонід Полтава

ГАННА КОЛЕСНИК — УКРАЇНСЬКИЙ ТРІЮМФ

2

Колесники і їх велика родина прибули на Захід без нічого, в розумінні матеріяльному. Як туристи в Болгарії над Чорним морем, вони й виїхали майже в купальниках, щоб не звертати уваги „всевидячого ока" КҐБ. Їм у Відні група американських вчителів на студійних семінарах дала приміщення у своїх помешканнях, а одна католицька австрійська парохія передала для втікачів із СССР трохи готівки-допомоги...

Старенька мати. Дитина, яку треба вчити в школі. Племінник, якому треба ще студіювати. Самі старші — без будь-якого запасу, і ще гірше ніж без грошей — без нот, без музичних матеріялів!.. Та на концерті 9 грудня в Австралії стало відомо, що примадонна Київської Опери Ганна Колесник передала із племінником Володимиром Ратушним увесь прибуток на фонд Оборони Політично Переслідуваних на Україні.

* *
*

Великий український кінорежисер Олександер Довженко назвав нашу пісню „поетичною біографією українського народу", того народу, „що цілі століття бився, як лев, за свою свободу".

Одне й друге відлунюється голосними лунами в творчій праці меццо - сопрано, передової оперної солістки Ганни Колесник, і в праці її мужа, маестра Володимира Колесник. Відлунювалося в українській столиці, доки була бодай мінімальна змога; відлунювалося у братній Грузії, у багатьох виступах в інших „республіках" СССР, а тепер тут, у світі свободи — в ім'я світу свободи на увесь світ.

19 жовтня 1973 р. маестро В. Колесник прилетів із Австралії до Америки, для ознайомлення з країною, рідною громадою, її провідними діячами.

У кінці 1973 р. прибула в Торонто солістка Ганна Колесник із акомпаньятором В. Ратушним. У Канаді, за спонзорством КУК, мало розпочатися її перше турне на американському континенті, що й відбулося у березні - квітні 1974 року.

— Ви знаєте, Леоніде (київська душевна теплота скоро переборола перші незручності незнайомства), не передати гамму почуттів, людини і мистця, коли я тут виходила на сцену. Я відчувала на собі якусь високу місію... Коли виходила на сцену й бачила наш народ отут, за океаном, я відчувала в собі героїзм і неймовірну силу — силу нашого народу, — розповідає Ганна Колесник, видимо хвилюючись. — Мені здавалось, що коли б моя воля, я увесь цей нарід зібрала б у одно, у один сніп, і перенесла б на рідну землю. Я так відчувала трагедію нашого народу, розділеного кордонами й океанами — і нероздільного! У мене й пісня... Може я так і вдома не співала, як тут. Я й не співала — я ридала. Бо дійсно, не можливо передати мого почуття.

Все більше вечоріє. Не хочемо світити світла. У такий час хай світяться людські душі, людські серця. Як шкода, що молодий Володимир Ратушний вийшов з дому: поїхав на доповнювальні лекції музики, а потім на вечірні курси англійської мови в Нюарку. Та він, мабуть, вже чув таку сповідь, бо й сам переймається не так своєю долею, як долею родини і народу. А про цю родину писав „Ню Йорк Таймс" з 25 січня 1974 року у великій вістці під наг. „Українські мистці втекли від совєтського „втручання". Ріта Делфайнер інформувала мільйони американських читачів:

„Зірка української опери і її чоловік — диригент покинули СССР, бо, за їх словами, там є намагання придавити свободу вислову як у музиці, так і в слові... Колесники заявили через перекладача, що совєтські офіційні чинники безоглядно поборюють українців за їх намагання зберегти українську культуру в їх рідній країні"... „Ню Йорк Таймс" інформував, що Володимир Колесник був директором Київської Опери, до складу якої входять 800 осіб, і що Ганна Колесник, меццо-сопрано, була чільною солісткою тієї опери, що їхньому синові Максимові заледве 13 років життя... „Пані Колесник, пригадавши про одну особливо небезпечну спробу переїхати кордон, сказала, — читаємо далі в „Ню Йорк Таймсі", — що родина вирішила на випадок невдачі прориву — виїхати (автом) на найвищу гору і кинутись у безодню".

Доля була ласкавою: талановита мистецька родина киян потрапила до свого народу, спершу в Австралії, а потім в Америці й Канаді.

Той же „Ню Йорк Таймс", після концертового виступу Ганни Колесник у Гантер Каледжі в Ню Йорку 27 січня 1974 р., писав у числі з 29 січня: „Ганна Колесник повністю заволоділа цієї неділі авдиторією в Гантер Коледжі", підкреслюючи могутність її вишколеного голосу у всіх реґістрах і „типовий для слов'ян широко-емоційний підхід у трактуванні оперних арій, романсів і українських народних пісень". Як часто буває із згаданим щоденником, і цього разу там добачили, чи „дочули" щось, що конче мало б якось-такось боком-перескоком пов'язувати Україну з Росією — „російський тембр голосу".

Ми ж чуємо, навіть у тембрі голосу Ганни Михайлівни Колесник, — історію, змагання і велич України, образно бачимо красу нашої культури: вчуваємо в її то пронникливому, то ніжному, то могутньому голосі, голоси Соломії Крушельницької, Євгенії Зарицької, Зої Гайдай...

Українська спільнота в Америці й Канаді в її найвищі репрезентації — УККА і КУК, щиро привітали мистців, які привезли з собою дихання Рідної Землі. Один за другим в Америці відбувалися концерти Ганни Колесник. Всюди — переповнені залі.

(Продовження буде)

ДЕТАНТ У ДІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Іоаннідеса", та друге: „Деякі коментатори натякають, що Вашингтон дуже побоювався можливости мати другу Кубу на Кипрі під проводом архиєпископа Макаріоса". Відповіді амбасадора на обидва питання були негативні, але в даному випадку важливі не відповіді, а питання.

„П'яті колони" мають найкращі успіхи в часі струсів, заколотів, війн, особливо довгих і безвиглядних, тому першочерговим їхнім завданням є витворювати отакі ситуації. У тих крутих ходах п'ятиколонників часто падають жертвою і чесні люди, допомагаючи лити воду на їхній млин. Наведені вище цитати показують досить виразно, що на Кипрі і довкруги нього існували для такої роботи сприятливі обставини. Дійсність знову ж доводить, що ті обставини вони добре використали і створили прекрасні передумови для дальшої роботи.

У редакційній „Свободи" з 24 серпня п.н. „Московська виграна" наголошується намагання СССР перемінити справу Кипру із „західньої внутрішньої" у „міжнародну справу", а Ян Смарт, директор лондонського Королівського Інституту Міжнародних Справ, у своїй аналізі впливу кипрської кризи на НАТО („Н.Й.Т.", 18 серпня) признає поважні втрати мілітарного характеру, які, однак, „блідн уть" у порівнянні з політичними. Та шкоди, спричинені кипрською кризою, можуть набрати ще багато більших розмірів.

„Турки тримають всі карти — і найкращі землі." Так затитуловано тижневе звідомлення у „Ню Йорк Таймс-і" з 25 серпня. Та чи дійсно всі карти є в їхніх руках? Справа ще довго не скінчена. Архиєпископ Макаріос вже висилає до кипрських греків заклик: „Боротьба і опір мусять продовжуватися. Опір до смерти." („Нюзвік", 2 вересня) Чи ж, отже, не може Кипр стати В'єтнамом Туреччини?

А Греція? Покищо всі емоції греків звернені проти ЗСА і Кіссінджера, а уряд прем'єра К. Караманліса старається тримати помірковану лінію „в обличчі багатьох суперечних пресій". Та Караманліс заповів вибори в найближчому часі. Яких же результатів можна сподіватися з тих виборів?

Без сумніву, картина для некомуністичного світу невесела, та невесела вона в першу чергу для населення Кипру, для Туреччини і Греції. І не допоможе тут ані секретар Кіссінджер ані президент Форд, якщо провідні і відповідальні люди безпосередньо зацікавлених країн не зуміють розглянути питання, в чиєму інтересі розпалювати кипрську кризу в світових масштабах, і не в туманах детанту, а в прозорому світлі реальної дійсности.

Замість квітів на свіжу могилу нашого Дорогого Приятеля
бл. п. інж. ІВАНА ЯМРОЗИКА
складаємо 50.00 долярів на Фонд Українських Інвалідів.

Д-р Роман й Ольга МОРОЗ

Кол. політв'язням Берези Картузької, б. Воякам Українського Війська та всім Українцям передаємо болюче сумну вістку, що 28-го серпня 1974 року в Торонті, Онт. в Канаді відійшов у засвіти на 88-му році трудолюбивого і видатного життя

св. п. Інж. МИХАЙЛО КРАВЦІВ

народжений 15-го лютого 1887 р., в селі Станькова, Калуського повіту в Західній Україні, кол. сотник УГА і учасник визвольної боротьби України, ревний український патріот, безстрашний і безкомпромісовий борець за Українську Правду, кол. політв'язень Берези Картузької за двома наворотами, невтомний визначний політичний і громадський діяч.

ПОХОРОН відбувся 31-го серпня ц. р. в Торонті, з церкви св. Миколая на цвинтарі „Проспект".

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

•

Опечаленій Родині Покійного передаємо сердечні вислови глибокого співчуття.

УПРАВА ОБ'ЄДНАННЯ
КОЛ. ПОЛІТВ'ЯЗНІВ БЕРЕЗИ КАРТУЗЬКОЇ

ДО П'ЯТОЇ РІЧНИЦІ СМЕРТИ НЕЗАБУТНЬОГО МУЖА СЛ. П. О. ВОЛОДИМИРА

П'ять років проминули,
Як ми зостались сиротами,
Тебе ми не забуваєм
Згадуєм в очах
зі сльозами.

Чому замкнулись Твої очі,
Що добро бачить хотіли?
Чому уста замовкли,
Не дочекавшись цілі?

Чому завмерло серце,
Що нарід так любило,
Боліло його горем
Успіхами Його раділо?

Найвищою посвятою
любови
Для Вкраїни, Церкви
Ти горів,
Служив вірно для неї,
Здоров'я труду не жалів.

Братів й сестер горювання
Було Тобі нестерпне,
Ти ніс щирі дари
Божої офіри,
Святий огонь
до Прадідівської віри.

Дари, що Ти віддать хотів
Для любої Вкраїни
Ти дослуживсь власної
руїни...

Служивши вірно поволі
Ти згасав.

І так пішов у даль
невідому,
Не сказав останнє
„Прощай!"
Не сказав, що
не повернуся більше
Даремно „Не чекай!"

Дорогий! Ти і досі стоїш
перед мною
Так неначе вічно живеш,
Так неначе ще тільки
учора
Стояв Ти біля Божого
престолу...

Я так гірко тужу за Тобою,
Моє серце безнастанно
болить
Я шукаю Твої поради
ласкавих слів Твоїх
Я шукаю Тебе кожну мить.

Я тужу і чую,
Як уже наближається
час, —
Час, що мої закриє очі
І знова з'єднає
у вічність нас

IX. X. 1974 р. Б.

ДРУЖИНА

•

В П'ЯТУ НЕВИМОВНО СУМНУ, БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ (30-го ВЕРЕСНЯ)
нашого Найдорожчого і Невіджалуваного
МУЖА, БАТЬКА і ДІДУСЯ

сл. п. Протопресвітера Д-ра Володимира Левицького

б. старшини — учасника Визвольних Змагань України, громадського діяча на Рідних Землях, організатора підпільництва, генерального секретаря Українського Національного Об'єднання в Берліні та соборника-священика в ЗСА

та

В ЧОТИРНАДЦЯТУ ТРАГІЧНУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Дорогого
СИНА, БРАТА і ВУЙКА

бл. п. Ігоря Володимира Левицького

ПЛАСТУНА-ЮНАКА

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ З ПАНАХИДАМИ

в СУБОТУ, 28-го ВЕРЕСНЯ 1974 р. о год. 9-ій ранку, в Українській Православній Церкві СВ. АРХ. МИХАЇЛА в МІННЕАПОЛІС, Мінн.;

в СУБОТУ і НЕДІЛЮ, 28-го і 29-го ВЕРЕСНЯ ц. р. в Укр. Православній Церкві ВСІХ СВЯТИХ, 11-та вул. в НЮ ЙОРКУ, о год. 10-ій ранку;

в НЕДІЛЮ, 29-го ВЕРЕСНЯ 1974 р. о год. 4-ій по пол., буде відправлена

ПАНАХИДА

НАД МОГИЛОЮ, НА УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВОСЛАВНОМУ ЦВИНТАРІ в БАВНД БРУКУ, Н. Дж.

Про спільні молитви за спокій Душ Спочилих в цей день, ласкаво прошу Родину, Духовенство, Побратимів по Зброї, Друзів, Знайомих, Співпрацівників в школі і Пластунів.

•

В пам'ять Покійних, складаю 30.00 долярів на Комітет Оборони Валентина Мороза, як нев'янучий вінець на їх могилу.

•

Спіть Найдорожчі вічним сном, а земля американська хай буде повсякчасно для Вас легкою.

В безконечному жалі —

дружина-матір — ГАЛИНА і РІДНЯ

С. Букшована

ДОБРА ПРАЦЯ, ТАКІ Й УСПІХИ

Безперервність нашої акції в обороні переслідуваних совєтами в'язнів і їхніх родин поволі стає дійсністю. Спорадичні виступи, імпрези, нераз навіть вдалі, не дадуть того, що дає тягла акція, яка триває постійно і виявляється в різних формах і багатьма виступами. Але виявляється, що нелегко дійти до такого стану. В нас немає однієї централі, а тим більше однієї організації, щоб могла таке завдання продовжувати. Це може статися тільки тоді, коли різні групи, організації зуміють на переміну перебирати ініціятиву на себе й продовжувати завдання розпочате іншими. Без цього не буде тяглости й безперервности, не буде „естафети", хоч можуть бути поодинокі, навіть дуже вдалі, успіхи. Одначе, справжній успіх, якого слідів не можна затерти, може прийти як наслідок довгої праці.

В цьому нас може переконати теж остання фаза наших публічних голодівок. Почали її жінки масовою голодівкою (понад 20 учасниць) під будинком Об'єднаних Націй, а опісля перебрали „естафету" студенти й студентки. Завдяки студентам подібні голодівки відбулися в Ню Йорку, Вашингтоні, Оттаві, Торонті, Вінніпегу. Відбулися вони теж і на інших континентах, чим створили загальну акцію, яка охоплювала майже цілу нашу діяспору. На українському грунті голодівка в політичній боротьбі, в обороні людських і національних прав — річ не нова. Користувалися нею в тюрмах в'язні, каторжники в концтаборах, коли вже не було інших засобів оборони.

Про останню фазу голодівки, чи радше голодівок, заговорили крім нашої преси і англомовна, радіо та телевізія. Звернули на неї увагу члени законодавчих палат ЗСА і Канади та урядові чинники. Сталося це в першу чергу завдяки вложеній праці, жертвенності. А крім цього — завдяки виступам голодуючих у різних містах, довготривалості й рішучій формі, якою вже сама по собі є голодівка.

Голодівка жінок у Ню Йорку при кінці липня, якою фактично почалася остання фаза голодових демонстрацій, увінчалася немалими успіхами. Завдяки цій голодівці удалося увійти в ближчий контакт з чинниками Об'єднаних Націй, поінформувати їх та представників держав, які входять у склад Об'єднаних Націй, сказати їм про події і процеси в Совєтському Союзі, про визвольну боротьбу українського і інших народів, передати відповідну літературу, а опісля листи й матеріяли, на які Жіночий Комітет дістав відповідь з канцелярії Генерального Секретаріяту ОН з повідомленням про дальшу працю над тими матеріялами згідно з процедурою ОН, та про висилку фотокопій цих матеріялів совєтському урядові. Окремими успіхами були і світлини з відповідними текстами в американській пресі. В порівнанні з дотеперішніми осягами наших акцій — це навіть багато.

Не менші успіхи мали студенти. Досвід ще раз потверджує, що, де добра праця, там і успіхи добрі.

Успіхи були б куди більші, якщо б у голодівках брало участь більше учасників. Очевидно, це було зумовлене коротким часом підготови, отже в майбутньому це дасться змінити!

Тепер же повстає питання: а що далі? Голодівки скінчилися, матеріяли роздано, матеріяли вислано, отримано відповіді й обіцянки, а в'язні далі караються, тюрми наповнюють невинними людьми, а тим, що залишилися на волі, жити не дають, переслідують, проганяють з праці. Валентин Мороз далі бореться зі смертю, Леонід Плющ далі затроюваний хемікаліями, а інші в'язні теж загрожені знищенням. Відповідь на поставлене вгорі питання може бути тільки одна: акцію й боротьбу мусимо вести далі! Тимбільше, що приходить осторога про підготову нових арештів серед молоді, про посилений вишкіл масових доносщиків, що завжди попереджають арешти.

Очевидна річ, що ми не можемо так само діяти, як дотепер. Мусимо діяти краще й успішніше. Досвід учить нас і з нього ми мусимо витягати висновки. Власне, це мусимо мати на увазі на початку нового осінньо - зимового сезону, завжди багато на різні імпрези й виступи. Теперішня голодова акція кінчається. Ще, може, жінки заходами Жіночого Комітету, що організовував першу голодівку, відбудуть ще одну на закінчення. Залежить це від різних моментів, а головно, чи буде відповідна кількість учасниць. Бо кінцевий акорд мусить бути справді міцний.

Фактично, нова фаза нашої боротьби за людські права в СССР почнеться відзначенням Кінгірської масакри, в якій совєтські танки й до зубів озброєні солдати вимордували 500 жінок. В історії немає рівного такому злочинові: танки й війська КГБ проти зовсім безборонних, знеможених довгою тюрмою й каторгою, жінок.

Ця жахлива різня безборонних перевищує своєю злочинністю навіть Вінницю і десятки інших відкритих масових гробів: львівську, дубенську, тернопільську й інші тюрми, начинені під стелю тілами помордованих, вона стоїть окремо у своїй нелюдській грозі. Вона, як і інші події цього роду, показує нам справжнє обличчя комунізму! Про неї ми не сміємо ніколи забути! Про неї ми мусимо розказати цілому світові!

ЯПОНІЯ ОДЕРЖАЛА КРЕДИТ ВІД АРАБСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Токіо. —Згідно з повідомленням японської і американської преси, Японія одержала „від однієї арабської країни" кредитову позичку один міліярд долярів на закуп всезростаючої ціни нафти на японському ринку.

Совєтський уряд заявляє, що він не давав доручення нищити мистецьку виставку в Москві

Москва. — З уваги на гостру і негативну реакцію в цілому світі у зв'язку з забороною і брутальним знищенням мистецької виставки мистців - неконформістів в Москві 15 вересня, совєтське агентство ТАСС поінформувало з доручення совєтського уряду, що це сталося виключно з ініціятиви міських властей Москви і що до цього непричасний совєтський уряд. У цьому ж самому повідомленні ТАСС говориться, що влада не дасть дозволу на другу виставку, яку плянують мистці - неконформісти, мовляв, місце, що його вони обрали на виставку, не надається для такої цілі.

Одночасно, як інформують з Москви, совєтські чинники подбали про те, щоб повернути окремим мистцям ще не знищені твори. Про це повідомив Александер Глазер, поет і колектор мистецьких картин, який є речником групи мистців - дисидентів. Його викликано до одного мешкання в Москві, де він зустрівся з двома жінками, які передали йому декілька незнищених образів, заявляючи при тому, що вони їх знайшли недалеко місця виставки. Мова про картини, що їх забрала була поліція, розганяючи виставку. Мистецькі кола вважають, що ці жінки були тільки посередниками з доручення поліції, яка в цей спосіб заплянувала дещо заглушити гостру критику розправи з мистцями і їхньою виставкою.

За найновішими інформаціями з кіл мистців - неконформістів, вони продовжують підготовку до виставки на 29 вересня. Розправа з ними совєтської поліції тільки збільшила до цієї групи інтерес і у висліді до неї приєдналися ще й інші мистці - неконформісти і дисиденти, які досі стояли осторонь цієї групи 24-ох. Всі ці новоприєднані мистці заявили, що вони також візьмуть участь у запляновaній виставці зі своїми творами Очевидно, для совєтського уряду це створює нову складну проблему, бо справа набрала міжнародного розголосу, а представник американської амбасади вже вдруге інтервеніював у совєтському міністерстві закордонних справ в справі нападу совєтських „дружинників", які, як виявляється, були тільки переодягненими в цивільний одяг поліцаями, на американських журналістів.

Г. КІССІНДЖЕР ЗАПОВІДАЄ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

жливлювали сторонам продовжувати перегони у збросні і як тільки вигасав договір, вони відразу застосовували на практиці нові досягнення, порушуючи цим устійнений стан рівноваги. У своїм свідченні Г. Кіссінджер визнав, що вже перед підписанням першого договору щодо обмеження стратегічного узброєння в 1972 році (відома перша вершинна конференція президента Ніксона у Москві), СССР „вже мав більше міжконтинентальних балістичних ракет з наземними базами від З'єднаних Стейтів і, беручи до уваги розмах його (СССР) програми будови підводних човнів, упродовж наступних кількох років він (СССР) міг також побудувати практично майже два рази стільки атомових підводних човнів з балістичними ракетами. Тимчасовий договір, — заявив Кіссінджер, — задержав динамічну совєтську програму будови міжконтинентальних ракет на існуючому рівні: ним покладено верхню межу на найважчі совєтські міжконтинентальні ракети, зброю, яка нас найбільше цікавить, а також ним визначено верхні межі совєтської програми будівництва балістичних ракет, вистрілюваних з підводних човнів".

Під сучасну пору ЗСА і СССР мусять узгіднити питання розбудови стратегічної зброї на найближчих 10 років і цей період дасть потрібний час для переговорів щодо зменшення кількости цієї зброї. Справа обниження рівня стратегічної зброї — незвичайно ускладнена — заявив Кіссінджер, — і вона вимагає багато часу. Вихідною базою для обмеження має бути рівень узброєння обох надпотуг на нинішньому рівні, чи рівні, що його обидві держави узгіднять в час теперішніх переговорів у Женеві.

Техніка нібито є, а обслугування трудящих далі недописує

Київ. — Газета „Літературна Україна" з 13 вересня опублікувала „жарт" Леоніда Комарова „Робот у „вареничній" з підзаголовком „Вареників нема!!" У зв'язку з цим, що совєтська преса так багато пише про що раз то краще й ефективніше задоволювання запотребувань трудящих, варто познайомитися з змістом цього „жарту", який краще насвітлює підсовєтську дійсність в Україні, як навіть довгі статті на цю тему.

„У „Вареничну" привезли робота. Працівники їдальні почали радитися, на яку ділянку його поставити, щоб сповна використати сучасну техніку.

— Нехай механізований новачок готує начинку, — мовила Ганна Степура. — Крутимось, вертимось, а не встигаємо. А у такій хапанині всяке буває. У сир кинеш перцю, а в м'ясний фарш — цукру.

— Оце воно! — сказав завідуючий. — Доручимо начинку.

— Якщо робот такий спритний, то нехай нам допомагає ліпити вареники, — сказала Наталка Чирва.

— Оце воно! — приєднався завідуючий. — Доручимо йому цю складну справу.

— А на мою думку, робот принесе найбільше користі, якщо буде допомагати тим, хто на видачі, — втрутилась Марія Пікало. — Там за день язик одубіє! „Вареники з сиром є? „Н е м а", — к а ж у. „Ч о м у ? — „Поїли". — „А будуть?". — „Будуть". — „Коли?" — „Сьогодні". — „Дайте вареники з м'ясом". — „Нема", — кажу. „Чому?" — „Не встигають готувати начинку". — „Ну тоді з картоплею". — „Нема". А скільки їх перейде таких з ранку до вечора!

— Оце, оце воно! — задоволено сказав завідуючий. — Сюди поставимо робота!

м. Дніпропетровськ".